

Sygn. akt *IV U 23/18*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jolanta Krzywonos

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Misiuda

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2018 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku R. Ł.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J.

o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych

na skutek odwołania R. Ł.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J.

z dnia 24/11/2017 r. znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. z dnia 24/11/2017 r. , znak: (...) w ten sposób, że przyznaje R. Ł. prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych poczynając od dnia 30 października 2017r oraz ustala brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. na rzecz R. Ł. kwotę 180 złotych / słownie : sto osiemdziesiąt / tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 23/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 22 marca 2018 r.

Decyzją z dnia 24 listopada 2017 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J., wskazując na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1383) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43), odmówił R. Ł. prawa do emerytury. W uzasadnieniu powyższego wskazano, iż wnioskodawca nie udowodnił na dzień 1 stycznia 1999 r. wymaganego stażu co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lecz jedynie 2 miesiące i 17 dni.

Organ rentowy wskazał dalej, że nie uwzględnił jako czasu pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) od 23 października 1978 r. do 30 listopada 1990 r. oraz w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w D. od 1 grudnia 1990 r. do 31 października 1993 r., gdyż wnioskodawca nie przedłożył świadectw pracy potwierdzających taką okoliczność.

Jednocześnie w powyższej decyzji ZUS ustalił dla R. Ł. ogólny staż ubezpieczeniowy w wymiarze 25 lat.

R. Ł., działający przez pełnomocnika, złożył odwołanie od decyzji Zakładu zaskarżając ją w całości. Podniósł, że w spornych w sprawie okresach wykonywał pracę w szczególnych warunkach – jako kierowca samochodu ciężarowego marki: K., T., L., Z., których ciężar całkowity przekraczał 3,5 tony, a okoliczność taką, w jego przekonaniu, potwierdzić mogą świadkowie, o przesłuchanie których zawniósł. Domagał się również dopuszczenia dowodu z dokumentów w postaci wyroków Sądu Okręgowego w Rzeszowie wydanych w sprawach o sygn. akt IV U 51/15 oraz IV U 1156/13 i wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie sygn. akt III AUa 1492/13, w których współpracownicy wnioskodawcy dochodzili prawa do emerytury w wieku obniżonym dowodząc wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Wskazując na uprzednie wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji przez przyznanie mu prawa do emerytury i zasądzenie na swą rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zajęte w sprawie, a wyrażone w decyzji z 24 listopada 2017 r. Raz jeszcze podkreślił, że R. Ł. nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zauważył nadto, iż stanowiska pracy zajmowane przez w/w w spornych okresach tj. kierowca i kierowca samochodowy, nie zostały wymienione w załączniku do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r., jako te, na których wykonywanie pracy zaliczone jest do zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Poza sporem pozostaje, że na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca wykazał ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 2 miesiące i 17 dni pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Zakład zaliczył jako okres pracy w szczególnych warunkach zatrudnienie w/w w Przedsiębiorstwie Państwowej (...) w M. od 7 lipca 1975 r. do 22 września 1975 r. R. Ł. przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego lecz złożył wniosek o przekazanie środków tam zgromadzonych na dochody budżetu państwa.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

R. Ł. urodził się (...)

W dniu 30 października 2017 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o emeryturę w wieku obniżonym ze względu na wykonywanie przez niego pracy w warunkach szczególnych. Domagał się uznania jako czasu pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia w (...) w M. i (...) oraz (...) w D., na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego.

Zakład jednak po analizie przedłożonej dokumentacji w dniu 24 listopada 2017 r. wydał decyzję, którą odmawiał wnioskodawcy prawa do emerytury wobec braku wykazania wymaganego przepisami stażu pracy o takim charakterze. Zaliczył jako okres pracy w szczególnych warunkach zatrudnienie wnioskodawcy w (...) w M. od 7 lipca 1975 r. do 22 września 1975 r.

(dowód: dokumentacja w aktach ZUS)

R. Ł. pracę w Przedsiębiorstwie (...) w T. rozpoczął 23 października 1978 r. Powierzono mu obowiązki kierowcy w Ekspozyturze D.. Wnioskodawca rozpoczynając zatrudnienie posiadał już uprawnienia do kierowania pojazdami ciężarowymi oraz ciężarowymi z przyczepami. Przedsiębiorstwo świadczyło usługi transportowe na rzecz innych zakładów, na stanie posiadało jedynie pojazdy ciężarowe. W/w samochodami marki Z., T. o ciężarze całkowitym znacznie powyżej 3,5 t, niejednokrotnie zaopatrzone w przyczepy, transportował materiały budowlane – piasek, cement, kruszywo, ziemię. Takie czynności wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, niezależnie od pory roku.

Od 1 grudnia 1990 r. na mocy porozumienia pomiędzy zakładami, R. Ł. stał się pracownikiem Przedsiębiorstwa Produkcyjnego (...) w D.. Charakter pracy wnioskodawcy pozostał tożsamy. Nadal jako kierowca samochodów

ciężarowych, głównie pojazdu marki K., zajmował się transportem różnych materiałów np. żwiru, ziemi. W zatrudnieniu pozostawał do 31 października 1993 r. R. Ł. od pracodawców uzyskał jedynie ogólne świadectwa pracy.

Razem z wnioskodawcą najpierw w Przedsiębiorstwie (...) a potem (...) pracowali J. P. – jako kierowca i S. K. – spawacz.

Wyrokiem z dnia 18 października 2013 r. sygn. akt IV U 1156/13 Sąd Okręgowy w Rzeszowie Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych przyznał J. P. prawo do emerytury w wieku obniżonym z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Sąd Apelacyjny w Rzeszowie orzeczeniem z 15 kwietnia 2014 r. sygn. akt III AUa 1492/13 podzielił ustalenia Sądu I instancji w zakresie szczególnych warunków pracy w/w.

Przed Sądem Okręgowym w Rzeszowie Sądem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych toczyło się również postępowanie, którego przedmiotem było odwołanie J. G., zatrudnionego w Przedsiębiorstwie (...) w T. na stanowisku kierowcy, od decyzji, w której odmawiano przyznania mu prawa do emerytury. Wyrokiem z dnia 17 marca 2015 r. sygn. akt IV U 51/15 Sąd ten przyznał w/w prawo do świadczenia przesądając, iż wykonywał on pracę w warunkach szczególnych.

R. Ł. od 10 marca 1995 r. pozostaje w zatrudnieniu w Fabryce (...) S.A. w L..

(dowód: zeznania wnioskodawcy R. Ł. k. 31b, zeznania świadka S. K. k. 31b, zeznania świadka J. P. k. 31b, akta osobowe, protokół rozprawy z 17.03.2015 r. i wyrok SO w Rzeszowie z 17.03.2015 r. wraz z uzasadnieniem zawarte w aktach SO w Rzeszowie o sygn. IV U 51/15 oraz protokół rozprawy z 18.10.2013 r. i wyrok SO w Rzeszowie z 18.10.2013 r. wraz z uzasadnieniem, wyrok SA w Rzeszowie z 15.04.2014 r. zawarte w aktach SO w Rzeszowie o sygn. IV U 1156/13, dokumentacja w aktach ZUS)

Powyższych ustaleń Sąd dokonał w oparciu o powołane dowody.

Nie budziły wątpliwości zeznania wnioskodawcy R. Ł. odnośnie rodzaju i charakteru czynności przez niego wykonywanych w ramach zatrudnienia w spornych okresach - w Przedsiębiorstwie (...) i (...) w D.. Zostały one złożone w jasny i konsekwentny sposób i co szczególne znajdują potwierdzenie w zeznaniach świadków słuchanych w sprawie, a będących współpracownikami wnioskodawcy. Zarówno świadek J. P. jak i S. K. zgodnie zeznali, że wnioskodawca pracował jako kierowca samochodów ciężarowych, wskazali rodzaj pojazdów jakimi kierował i rodzaj czynności jakie wówczas wykonywał.

Sąd dał wiarę również zebranym w sprawie dokumentom, w tym zawartym w aktach Sądu Okręgowego w Rzeszowie o sygn. IV U 51/15 i IV U 1156/13 w szczególności protokołom rozpraw i zapadłym w tych sprawach orzeczeniom, dokumentom złożonym do akt sprawy niniejszej oraz zgromadzonym w toku postępowania administracyjnego prowadzonego przed organem rentowym, a także zawartym w aktach osobowych. Treść ich i forma nie wzbudziły zastrzeżeń. Zgromadzona dokumentacja w powiązaniu z osobowymi źródłami dowodu w pełni dały podstawę do ustalenia natury zajmowanego przez wnioskodawcę stanowiska pracy jak i ram czasowych pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Sąd zważył, co następuje:

W przedmiotowej sprawie istotą sporu pozostawało ustalenie uprawnień R. Ł. do emerytury w wieku obniżonym ze względu na rodzaj wykonywanej pracy. Zważywszy na fakt, że urodził się on 23 czerwca 1956 r. zastosowanie znajduje art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1383).

Ustawa emerytalna w obejmującym przepisy przejściowe rozdziale 2 działu X zawiera szczególną regulację przejściową dotyczącą niektórych ubezpieczonych zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przed dniem 1 stycznia 1999 r. Mianowicie w powołanym wyżej art. 184 zostało przewidziane prawo do wcześniejszej emerytury dla zamkniętego katalogu ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy do końca 1998 r. spełnili ustawowo określone wymogi stażowe. Zróżnicowanie warunków przechodzenia na emeryturę

ubezpieczonych, o których mowa w powoływanym przepisie ustawy w stosunku do innych ubezpieczonych dokonane zatem zostało nie tylko według kryterium urodzenia, ale także według dodatkowego kryterium posiadania na dzień 1 stycznia 1999 r. wymaganego stażu "zawodowego" i ubezpieczeniowego (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r. II UZP 14/06 OSNP 2007/13 – 14/199).

Art. 184 dotyczy więc tylko tych ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy w dniu wejścia ustawy w życie tj. 1 stycznia 1999 r. osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

Takim ubezpieczonym przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy, pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego lub złożenia wniosku o przekazanie środków tam zgromadzonych na dochody budżetu państwa.

W niniejszej sprawie, z delegacji z art. 32 ustawy, bezsprzecznie zastosowanie znajdą również przepisy wydanego przez Radę Ministrów w dniu 7 lutego 1983 r. rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43). Stosowne do jego § 4 ust. 1, mężczyzna, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W sprawie niespornym jest, że R. Ł. wykazał ponad 25 lat ogólnego stażu ubezpieczeniowego oraz 2 miesiące i 17 dni stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Nadto wnioskodawca złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w OFE na dochody budżetu państwa. Zakład Ubezpieczeń Społecznych kwestionuje natomiast czasokres zatrudnienia wnioskodawcy od 23 października 1978 r. do 30 listopada 1990 r. w Przedsiębiorstwie (...) w Ekspozyturze D. i od 1 grudnia 1990 r. do 31 października 1993 r. w Przedsiębiorstwie Produkcyjnym (...) w D. jako czas pracy wykonywanej w szczególnych warunkach wskazując, że brak jest ku takiemu uznaniu wiarygodnych, jasnych i prawidłowych dowodów - brak jest świadectw pracy potwierdzających powyższą okoliczność. W przekonaniu Sądu Okręgowego, stanowisko takie nie jest jednak uzasadnione.

Niewątpliwie wnioskodawca nie legitymuje się stosownym w tym zakresie dokumentem. Z uwagi jednak na wynik przeprowadzonego przed sądem postępowania dowodowego wątpliwości ZUS nie sposób podzielić. Mianowicie w orzecznictwie wyrażony został pogląd, iż w postępowaniu sądowym, toczącym się z odwołania ubezpieczonego od decyzji organu rentowego, dopuszczalne jest przeprowadzenie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności, mających wpływ na prawo skarżącego do świadczenia, i to zarówno wtedy, gdy pracodawca wystawił świadectwo pracy, a Zakład Ubezpieczeń Społecznych kwestionuje jego treść, jak i wówczas, gdy dokument taki z żadnych przyczyn nie może być sporządzony (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 grudnia 2004 r. III AUa 2474/03 Lex nr 151770). Zatem, ewentualne niedokładności czy nawet braki w treści świadectwa pracy nie mogą skutkować negatywnie dla pracownika, jeżeli fakty nim stwierdzone mogą być potwierdzone w inny sposób. Powyższe odnosi się również do sytuacji gdy wnioskodawca nie legitymuje się takim dokumentem prywatnym. Nadto ustalenie jakie prace wnioskodawca faktycznie wykonywał, nie zaś nazwa zajmowanego stanowiska, przesądza o ewentualnym istnieniu przesłanek dla przyznania dochodzonego świadczenia (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004 r. II UK 337/03 OSNP 2004/22/392).

Materiał dowodowy zgromadzony w postępowaniu sądowym głównie w postaci zeznań świadków poświadczających twierdzenia wnioskodawcy pozwolił przesądzić, iż rzeczywiście R. Ł. w spornym czasokresie wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego, która kwalifikowana być powinna jako praca w warunkach szczególnych.

W Przedsiębiorstwie (...), które zajmowało się usługami transportowymi dla budownictwa, wnioskodawca samochodami ciężarowymi transportował materiały budowlane, kruszywa, ziemię. Były to pojazdy marki Z., T. o ciężarze całkowitym znacznie przekraczającym 3,5 tony, niejednokrotnie z przyczepami. Transport był jego podstawowym zajęciem, które wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Charakter pracy R. Ł. pozostał tożsamy po przejściu go w drodze porozumienia pomiędzy zakładami przez (...) w D. od 1 grudnia 1990 r. - wówczas był kierowcą K.. Kwestie wątpliwe w tym zakresie w dostateczny sposób wyjaśniły osobowe źródła dowodowe - współpracownicy wnioskodawcy, którzy zgodnie zeznali czym się zajmował i jakie czynności wykonywał. Praca zaś kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 t ujęta jest w rozporządzeniu Rady Ministrów w dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) w wykazie A dziale VIII pod poz. 2.

Reasumując należy stwierdzić, że pracę kierowców samochodów ciężarowych jaką wykonywał R. Ł. w okresie od 23 października 1978 r. do 30 listopada 1990 r. i od 1 grudnia 1990 r. do 31 października 1993 r. kwalifikować należy jako pracę w szczególnych warunkach. Jak ustalono pracę kierowcy wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu.

Tym samym wnioskodawca w dacie wejścia w życie ustawy emerytalnej a to 1 stycznia 1999 r. spełniał wymóg stażu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Okres w sprawie bezsporny wraz z okresem ustalonym w toku postępowania przekracza wymagane przepisami 15 lat. Wiek 60 lat życia wnioskodawca ukończył 23 czerwca 2016 r. Skutkiem powyższego Sąd Okręgowy uwzględnił odwołanie i stosownie do art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję przyznając w/w prawo do emerytury poczynając od dnia 30 października 2017 r. tj. wypełnienia ostatniej przesłanki warunkującej nabycie prawa do świadczenia - daty złożenia wniosku o świadczenie.

W tym miejscu dodać jeszcze należy, że zasady przyznawania i wypłacania świadczeń emerytalno-rentowych reguluje ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W myśl art. 118 ust. 1 tej ustawy, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w terminie 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, przy czym w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego, za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego (ust. 1a). W niniejszej sprawie nie ma podstaw do uznania, iż opóźnienie w przyznaniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność. Chociaż bowiem orzeczenie w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych ma charakter ustalający i prawo wnioskodawcy do emerytury istniało również w dacie wydania przez ZUS decyzji odmownej, to obowiązek świadczenia po stronie organu rentowego powstał dopiero od chwili ostatecznego rozstrzygnięcia sporu. Odpowiednie dowody przesądzenia kwestii stażu pracy R. Ł. w szczególnych warunkach zostały zgromadzone dopiero w postępowaniu sądowym zakończonym wyrokiem zmieniającym zaskarżoną decyzję. Za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności.

Orzeczenie o kosztach uzasadnia treść art. 98 kpc i § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804).